

Uniek broedgeval in Hilversum

Gierzwaluw in spechtenhol

Wim Oosterholt

Vorig jaar heb ik in overleg met de gemeente Hilversum een enorme Esdoorn laten kappen in verband met het risico op omvallen. Deze groeide in mijn tuin in een boomrijke omgeving aan de zuidkant van Hilversum. Tevens heb ik enkele grote takken uit andere bomen laten zagen. Dit werd door een aantal Gierzwaluwen plotseling in dank aanvaard om een nieuwe lage vliegroute langs mijn woning te maken. Een groepje Gierzwaluwen heeft op enige afstand een kleine kolonie en vloog in het voorjaar slechts op grotere hoogte rond. Broedgelegenheid is in de nabije omgeving schaars.

Enkele dicht op elkaar staande Grove Dennen omringd door grote loofbomen hebben meerdere spechtengaten, die al jaren afwisselend door Spreeuwen of Grote Bonte Spechten worden benut. Vorig jaar heb ik gemerkt dat een Gierzwaluw een enigszins verborgen nestholte heeft geïnspecteerd door er laag over het gras bij weg te vliegen.

Dit jaar was het op de morgen van 25 mei 2020 zover dat jonge Grote Bonte Spechten uitvlogen uit een gat. Tot mijn grote verbazing werd dit 's middags onmiddellijk gevolgd door het bezetten van de nestholte door een paartje Gierzwaluwen. Als vogel- en speciaal Gierzwaluwliehebber, die al 47 jaar de eerste aankomstdag van deze vogel noteert, ervaarde ik dit bijna als een geschenk uit de hemel. Het hol zit op 8 meter hoogte, maar is omringd door meerdere bomen en veel groen wat het in- en uitvliegen tot een heuse uitdaging maakt. Een groepje, mogelijke niet-broeders, heeft dikwijls een ogenschijnlijk gevaarlijk rondje tussen, om en onder de diverse bomen en dode takken gevlogen. Dit alles met veel enthousiast gegier. De broedvogels volgen één route naar het nest en drie routes als ze wegvliegen. Ik heb wat takken gesnoeid in de aanvliegroutes tussen en onder de bomen. Het is een genot om naar de manoeuvres te kijken die ze moeten maken bij het

*Gierzwaluw in nestopening in Grove Den
Harvey van Diek*

aanvliegen naar het nest. Vaak wordt de daling ingezet door een vrije val, waarna een grote zwaai volgt met wat kleinere bochten zonder één enkele vleugelslag. En dan weer iets omhoogvliegend en af te remmen vlak voor het gat. Met de gestrekte vleugels is het een geluid alsof de lucht wordt opengesneden met een zweep.

Het boomnest wordt gedurende de dag met een frequentie van ongeveer een uur door beide ouders bezocht en na verloop van tijd zijn er piepgeluidjes bijgekomen. Soms vliegen de ouders vlak bij elkaar, dus gezamenlijk naar binnen. Voorafgaand door het bekende gegier als begroeting. En ondanks dat door beiden dezelfde aanvliegroute wordt gebruikt, heeft elke ouder een andere vaste uitvliegroute. Eén ouder blijft ogenschijnlijk vaak iets langer op het nest.

De foerageergebieden zijn vermoedelijk de bossen aan de zuidkant van Hilversum en de natte graslanden bij Westbroek, Tienhoven en 's-Graveland met daartussen de Loosdrechtse Plassen. Vanwege het feit dat het betrekken van het nest pas laat in het voorjaar geschiedde, kan ik lange tijd nagenieten van deze achterblijvers. Omdat het onduidelijk is op welke datum de eieren zijn gelegd, is het maken van een bepaling van de uitvliegdatum een onmogelijke opgave. In ieder geval was die ruim na het vertrek van de hoofdmacht op 25 juli 2020.

*Gierzwaluw met voedselaanvliegend
Harvey van Diek*

Ook was het weer gedurende een week wat onder de maat.

Na 9 augustus is duidelijk nog maar één ouder met het voeren bezig. De ander is mogelijk door de sterkere trekdrang al naar de overwinteringsgebieden ten zuiden van de Sahara vertrokken. Vanaf 10 augustus was een jong een enkele keer zichtbaar, het kopje draaiend en om zich heen kijkend. Ik vermoed dat er twee jongen zijn groot gebracht.

In de vroege ochtend van 14 augustus heb ik een uitvliegende oudervogel voor het laatst gespot en is het nadien in het spechtengat stil gebleven. De jongen zijn wellicht daarvoor uitgevlogen zonder een spoor na te laten.

Het is ze blijkbaar gelukt om het nest te verlaten ondanks het feit dat ze de vrije lucht vanuit de nestholte niet of nauwelijks konden zien. Er staat een boom vlak voor de opening en er hangen takken, al dan niet afgestorven, redelijk dichtbij. Ik hoop en verwacht dat het paartje in 2021 terugkeert en opnieuw op deze locatie gaat broeden. De enkele veertjes die ik onder de boom vond vormen voor mij gedurende de wintermaanden een zoete herinnering aan dit bijzondere, voor Nederland unieke schouwspel van nestelende 'boomgierzwaluwen'.

Met dank aan Harvey van Diek die de foto's ter beschikking stelde (www.harveyvandiek.nl).